

Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi

Academic Journal of History and Idea

ISSN: 2148-2292

12 (4) 2025

Araştırma Makalesi | Research Article

Geliş tarihi | Received: 05.06.2025

Kabul tarihi | Accepted: 20.08.2025

Yayın tarihi | Published: 25.08.2025

Parviz Kazimi

<https://orcid.org/0000-0001-5577-4773>

Associate Professor, Baku State University, Department of Philosophy, Azerbaijan,
pkazimi@mail.ru

Atıf Künyesi | Citation Info

Kazimi, P. (2025). *Informasiya Təminatında Tələbatçı Məmnuniyyəti və Probleminin Sosial-Fəlsəfi Mahiyyəti*. *Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi*, 12 (4), 681-689.

Informasiya Təminatında Tələbatçı Məmnuniyyəti və Probleminin Sosial-Fəlsəfi Mahiyyəti

Xülasə

İnformasiya kütləsinin sürətlə artması və kanalların çoxşaxəliliyi oxucu-istehlakçı məmnuniyyətini müxtəlif maraqlarla qarşı-qarşıya qoyur. Obyekt, subyekt və proses üçbucağında bu anlayışın sosial-fəlsəfi mahiyyətini müəyyənləşdirmək informasiya mühitində yaranan xaosu anlamağa imkan verir. İnkişaf edən İKT-nin gündəlik həyata və mədəni mühitin transformasiyasına təsiri fonunda oxucu məmnuniyyətinin təhlili xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. Oxucu məmnuniyyəti yalnız kommersiya maraqları ilə məhdudlaşmır; o, milli, regional və qlobal çağırışlara cavab verən, mədəni cəmiyyətin sifarişlərini təmin edən sosial və kulturoloji fenomen kimi dəyərləndirilir. Kitabxanalar ənənəvi, rəqəmsal və ya hibrid modeldə fəaliyyət göstərsə də, onların dayanıqlılığı bu sosial-fəlsəfi mahiyyətin düzgün qiymətləndirilməsindən asılıdır. Məqalədə problemin elmi, nəzəri və praktiki aspektləri araşdırılır, oxucu məmnuniyyətinin sosial dəyəri, kulturoloji funksiyası və kommersiya xarakterli yanaşmalarla fərqi təhlil edilir. Xüsusi diqqət yanlış informasiya və dezinformasiyanın uzunmüddətli sosial fəsadlarına yönəldilir.

Açar sözlər: Oxucu Məmnunluğu, Sosial-Fəlsəfi Mahiyyəti, İnformasiya Xidməti, İnformasiya Maarifi

The Socio-Philosophical Essence of the Problem of User Satisfaction in Information Provision

Abstract

The rapid growth of the information mass and the diversity of channels place reader-consumer satisfaction against various competing interests. Determining the socio-philosophical essence of this concept within the triangle of object, subject, and process makes it possible to understand the chaos

emerging in the information environment. Against the background of the influence of developing ICT on daily life and the transformation of the cultural environment, the analysis of reader satisfaction gains particular importance. Reader satisfaction is not limited to commercial interests; rather, it is evaluated as a social and culturological phenomenon that responds to national, regional, and global challenges and meets the demands of cultural society. Whether operating in traditional, digital, or hybrid models, the sustainability of libraries depends largely on a correct assessment of this socio-philosophical essence. The article examines the scientific, theoretical, and practical aspects of the problem, analyzing the social value of reader satisfaction, its culturological functions, and its difference from commercially oriented approaches. Special attention is given to the long-term social consequences of misinformation and disinformation.

Keywords: *Reader Satisfaction, Socio-Philosophical Essence, Information Service, Information Literacy*

Introduction

İnformasiya XXI əsr iqtisadiyyatının lokomotivinə çevrilmiş, intellektual kapital isə istehsalın və ümumən sosial inkişafın əsas resurslarından biri kimi daha böyük əhəmiyyət qazanmışdır. Bu şəraitdə dəqiq və dolğun informasiyaya operativ əlyətərlik cəmiyyətin ən aktual sosial sifarişlərindən biri olaraq qalmaqdadır. İnformasiya menecmenti müəssisələrinin, xüsusilə də kitabxanaların başlıca vəzifəsi məhz bu tələbatı qarşılamadan ibarətdir (Aliyeva, 2024). Müasir dövrdə kitabxanalarla yanaşı, informasiya xidməti göstərən çoxsaylı təşkilatlar, o cümlədən kommersiya müəssisələri də fəaliyyət göstərir və onların arasında rəqabət günü-gündən güclənir (Kazimi & Gurbanov, 2022). Biliklərin fasiləsiz yenilənməsi nəticəsində yeni informasiyaya çıxış imkanları informasiya xidmətində rəqabətə davamlılığın mühüm göstəricisinə çevrilmişdir. Bu isə kitabxanaların yalnız ənənəvi informasiya təminatçısı kimi deyil, həm də cəmiyyətin elm, təhsil və mədəniyyət sisteminin inteqral hissəsi kimi funksiyalarını genişləndirməsini tələb edir. Digər tərəfdən, rəqəmsal texnologiyaların inkişafı kitabxanaların fəaliyyət sahələrinə yeni yanaşmalar gətirmiş, onların informasiya bazarındakı mövqeyini qorumaq və möhkəmləndirmək üçün strateji planlaşdırma və innovativ idarəetməni zəruri etmişdir.

1. Oxucu Məmnunluğunun Keyfiyyət Göstəricisi

Müasir insanın informasiya təminatı prosesində operativlik, xidmətin davamlılığı, səmərəlilik və keyfiyyət əsas göstərici hesab edilir. Kommersiya tipli informasiya müəssisələrindən fərqli olaraq, dövlət qurumlarında və kitabxana-informasiya müəssisələrində informasiya xidmətinin əsas hədəfi maliyyə qazancı deyil, oxucu məmnuniyyətidir. Oxucu məmnuniyyətinin təmin edilməsi kitabxana-informasiya müəssisələrinin İKT-nin yaratdığı qlobal

informasiya mühitində öz informasiya bazarını saxlayıb genişləndirə bilməsi üçün əsas şərtidir (Aliyeva, 2024). İstifadəçi məmnuniyyətinin təmin edilməsi üçün müasir oxucunun müəssisədən nə gözlədiyini və göstərilən informasiya xidmətini necə qavradığını müəyyən etmək, məmnuniyyət indeksini hesablamaq və indeksə təsir edən amilləri təyin etmək lazımdır. Bu amillərin təyin edilməsi isə xidmət keyfiyyətinin ölçülməsi üsulları vasitəsilə elmi təhlillərin aparılmasını ön plana çəkir. İnformasiya xidmətlərinin keyfiyyəti istifadəçinin ona göstərilən xidmətlərin səviyyəsini subyektiv qiymətləndirməsi və göstərdiyi xidmətlər səviyyəsinə layiq olduğuna inandığı səviyyələrlə müqayisə etməsi nəticəsində xarakterizə edilə bilər.

İnformasiya xidmətlərinin keyfiyyətindən bəhs edərkən müəssisə ilə istifadəçilər arasında müxtəlif qarşılıqlı fəaliyyət formaları nəzərdə tutulur. Bunlar müəssisə binasındakı kommunikasiya əlaqələri, veb xidmətlərin keyfiyyəti və s. kimi müəyyənləşdirilir. Bəzən kitabxanaları ziyarət edərkən və ya veb saytına daxil olarkən oxucu, istifadəçi kitabxana informasiya mənbələrinin çatışmazlığı, dar sahələrdə xidmətlərin göstərilməməsi, işçilərin keyfiyyətsiz fəaliyyəti, lənglik və səhv cavablar, bir sorğuya cavab verilməməsi və ya əhəmiyyətsiz, qeyri-dəqiq bir məlumat alınması ilə qarşılaşa bilər. Beləliklə, “insan faktoru” ön plana çıxır. Yəni peşəkar bilik və bacarıqlara malik olan, əmək motivasiyası yüksək, peşə fəaliyyətinə sədaqət göstərən, istifadəçiləri cəlb etməyə kömək edən şəxsi keyfiyyətlərə sahib kitabxana-informasiya mütəxəssisi xidmət səviyyəsinin artırılmasını təmin edə bilər (Mustafayev & Kazimi, 2023). Kitabxanaçı-bibliografın səriştəlilik səviyyəsi erudisiya, təcrübə, zehniyyət və əxlaqi-psixoloji keyfiyyətlər ilə müəyyən edilir (Kazimi & Gurbanov, 2022). Diqqətli, mehriban, nəzakətli, səbrli, dəqiq, bacarıqlı olmaq və istifadəçilərin fərdi ehtiyaclarına diqqət yetirmək – bunlar kitabxananın təşkilati mədəniyyətinin əsasını təşkil etməli olan yüksək keyfiyyətli kitabxana xidmətinin başlıca əlamətləridir.

2. Tədqiqatın mənbəşünaslığı

Kitabxana-informasiya fəaliyyətinin qiymətləndirilməsi SSRİ kitabxanaşünaslığında əsasən kitabxana arxivləri – fond, nadir nüsxələr, hazırlanan bibliografik göstərici və vəsaitlər, yerinə yetirilən bibliografik sorğular, oxucu sayı, oxucuların davamiyyəti və s. parametrlər əsasında müəyyən olunurdu. Təəssüf ki, bu metodikadan Azərbaycanda bu günə qədər də istifadə edilir (Kazimi, 2021). Halbuki, kitabxana-informasiya fəaliyyətinin keyfiyyətini qiymətləndirmək üçün Qərbi Avropa, Türkiyə, ABŞ, Kanada və digər inkişaf etmiş ölkələr 1990-cı illərdən başlayaraq, Rusiya Federasiyası isə son dövrdə fərqli yanaşmadan – xidmət keyfiyyətinin ölçülməsi üsullarından istifadə edirlər. Qeyd edək ki, kitabxana xidmətinin keyfiyyətinə dair problem

yönlü məsələlər kitabxana menecmenti və marketinqi, keyfiyyət menecmenti, personalın idarə edilməsi istiqamətləri üzrə tədqiq edilmişdir. A. Parazurman, L. Berri, B. Zaytmal, C. Cook, F. Heath, B. Thompson və digər müəlliflər isə öz əsərlərində xidmət keyfiyyətinin ölçülməsi üsullarını göstərmişlər.

3. Dezinformasiyanın Fəsadları

İnformasiya istehlakçısı yanlış informasiya xidmətindən də məmnun ola bilər. İstehlakçı yanlış və ya etibarsız mənbələrdən fəal şəkildə istifadə edərsə, həm fərdi, həm də cəmiyyət miqyasında ciddi sosial-mədəni böhranlarla qarşılaşır. Bu proses dezinformasiya və saxta məlumatların yayılması, yalan məlumatın həqiqət kimi təqdim olunması ilə bağlıdır. Nəticədə cəmiyyətdə reallıq haqqında miflər, yanlış təsəvvürlər və stereotiplər formalaşır (Kushzhanov & Dashqin, 2019). Bunun nəticəsi olaraq, rəsmi qurumlara inam azalır, elmə, təhsilə, mediaya və dövlət strukturlarına etibar zəifləyir. “Post-həqiqət” effekti yaranır – şəxsi duyğular faktlardan üstün tutulur. Cəmiyyətin radikallaşması, qütbləşməsi, ifrat ideyalara və radikal hərəkətlərə yönəlimi müşahidə olunur.

Etibarsız məlumatların davamlı istehlakı tənqidi düşüncəni zəiflədir, faktların yoxlanılması və arqumentasiya bacarıqlarını sıradan çıxarır. İnsanlar manipulyasiya və təbliğata daha həssas olur. Sistemli dezinformasiyaya məruz qalmış istehlakçı isə mədəni yaddaşın və şəxsiyyətin təhrif olunması ilə qarşılaşır. Tarixi faktların miflərlə əvəz olunması milli dəyərlər haqqında yanlış təsəvvürlər yaradır və cəmiyyətdə gərginliklərə, sosial iğtişaşlara səbəb ola bilər. Odur ki, etibarsız mənbələrdən istifadə rəsmi cəmiyyətin əsaslarını zəiflədir (Kazimi, 2021). Zəif informasiya xidmətləri təhsil və kitabxana sahələrində uzunmüddətli zərərli nəticələr doğurur. Tədris prosesində natamam və köhnəlmiş məlumatların ötürülməsi zəif mütəxəssislərin yetişməsinə, elmi səviyyənin aşağı düşməsinə gətirib çıxarır (Aliyeva, 2024a). Bu isə ixtisaslı kadr çatışmazlığına, dünya standartlarından geri qalmağa və tədqiqat potensialının zəifləməsinə səbəb olur.

Yanlış məlumat gənc alimlərin və tələbələrin keyfiyyətli araşdırma aparmasına mane olur, elm və texnologiyanın durğunluğu ilə nəticələnir. Kitabxanaların nüfuzu zədələnir: əgər kitabxana etibarsız mənbələr təqdim edirsə, biliklərin etibarlı naviqatoru statusunu itirir və auditoriya azalır. Bu, kitabxanaların maarifçilik funksiyasının zəifləməsinə gətirib çıxarır (Aliyeva, 2019). Yanlış informasiya xidmətləri problemi həll edilməzsə, yaxın onilliklərdə təhsilin, mədəniyyətin və elmin səviyyəsi sistemli şəkildə aşağı düşə bilər. Tarixin saxtalaşdırılması isə cəmiyyətin marginalaşmasına, inkişafdan uzaqlaşmasına səbəb olur. “Psevdoqəhrəmanlar” üzərində qurulmuş dərslilər və təhrif olunmuş tarix təcridə, fanatizmə və durğunluğa gətirir (Kazimi & Mahammadli,

2021). XIX–XX əsrlərdə erməni ziyalıları, xüsusən də mühacirətdə, “böyük və qədim erməni çarlıqları” və “əbədi mübarizə” kimi rəvayətlər yaratmış, bunlar tarixi faktlarla müqayisədə xeyli bəzədilmişdir. Dərslilər və ədəbiyyat vasitəsilə məktəblilərə “hamının borclu olduğu xalq” obrazı aşılannmış, qonşu xalqlarla tarixi qarşılıqlı əlaqələr təhrif edilmişdir (Aliyeva, 2024b). Bu isə milli şüurda qisasçılıq meyllərini artırmış, tarixi yaddaşın siyasiləşməsinə və inteqrasiya çətinliklərinə gətirib çıxarmışdır.

Tarixin ideologiyalaşdırılması nəticəsində “xüsusiyyət” və izolyasiya hissi güclənmiş, gənclərdə kimlik böhranı dərinləşmişdir. Halbuki tarixi həqiqətlər xalqlara gələcəyini şüurlu şəkildə qurmaq imkanı verir (Kazimi, 2013). Uydurma miflər isə insanları daimi böhranlara və məğlubiyyətlərə məhkum edir.

4. Nəzəri Analiz

Oxucu məmnunluğu problemi yalnız kitabxana-informasiya elminin deyil, daha geniş sosial və fəlsəfi sferanın mühüm aspektidir. O, cəmiyyətin bilikləri, ehtiyacları, maraqları, qavrayışları və dəyər yönümləri kimi kateqoriyaları da əhatə edir. Oxucu məmnunluğunun sosial mahiyyəti, əsasən, informasiya resurslarının və təqdim olunan xidmətlərin istifadəçi sorğularına uyğunluq səviyyəsi ilə müəyyən edilir. Sosial baxımdan bu, özünü inkişaf etdirmək və peşəkar yüksəliş üçün zəruri olan kitabların, rəqəmsal resursların, elmi nəşrlərin və digər materialların mövcudluğunun təmin olunması, sosial statusundan, yaşından və yaşayış yerindən asılı olmayaraq əhalinin bütün qrupları üçün bərabər informasiya çıxışının yaradılması deməkdir. Bu isə sosial ədalət prinsipini ifadə edir (Rashad & Kazimi, 2023). Mədəni və koqnitiv gözləntilər də nəzərə alınır: ədəbiyyatın məzmununun oxucunun ehtiyaclarına və dünyagörüşünə uyğunluğu vacibdir. Fəlsəfi baxımdan isə məmnunluq qnoseoloji aspektdə fərdin koqnitiv ehtiyaclarının ödənilməsi ilə əlaqələndirilir. İnsan biliyə can atır və məmnunluq dərəcəsi verilən məlumatın onun dünyagörüşünü genişləndirməsinə bağlıdır. Eyni zamanda etik və ekzistensial aspektlər də önə çıxır. Oxumaq, xüsusən bədii və fəlsəfi əsərlərdə, özünü və ətraf aləmi dərk etmək, həyatın mənasını axtarmaq vasitəsi kimi əhəmiyyət daşıyır. Oxucu məmnunluğuna təsir edən amillər sırasında informasiya xidmətlərinin keyfiyyəti, kitabxanaların səmərəliliyi, rəqəmsal arxivlərin mövcudluğu mühüm yer tutur. Ədəbiyyatın seçimi zamanı oxucuların maraq və üstünlüklərinin nəzərə alınması, fərdi yanaşmanın təmin olunması və metodik prinsiplərə əsaslanması tələb olunur. Mənbələrin mötəbərliyi və etibarlılığı oxucu məmnuniyyətinin başlıca şərtlərindəndir.

Müasir dövrdə oxucuların dəyişən ehtiyaclarının nəzərə alınması da vacibdir. Rəqəmsallaşma, multimedia məzmununun inkişafı və yeni texnologiyaların inteqrasiyası bu

prosesdə həlledici rol oynayır (Alieva, 2020). Beləliklə, oxucu məmnunluğu yalnız alınan məlumatdan subyektiv rahatlıq deyil, həm də sosial, fəlsəfi və idrak proseslərini özündə birləşdirən kompleks fenomendir. Onun əldə olunması kitabxana-informasiya xidmətlərinin inkişafını və cəmiyyətin fərdi tələbatlarının nəzərə alınmasını zəruri edir.

5. Oxucu Modeli

Oxucu anlayışı bir çox dillərdə fərqli səslənir və müxtəlif funksiyaları yerinə yetirir. Azərbaycan dilində “oxucu” anlayışını Əməkdar Elm Xadimi, BDU-nun fəxri professoru Abuzər Xələfov “Kitabxanaşünaslığa giriş” əsərində “Kitabxananın struktur xarakteristikası və əsas elementləri” başlığı altında geniş şəkildə izah edərək kitabxananın əsas elementi hesab edir. Onun sözləri ilə, “oxucu” anlayışı yalnız kitabdan gündəlik istifadə edən şəxsi deyil, həm də kitabı sevən, qiymətləndirməyi bacaran, daimi intellektual və mənəvi ehtiyaclarını kitab vasitəsilə qarşılayan, kitabxananın ictimai fəaliyyətində ardıcıl iştirak edən ziyalı insanı ifadə edir (Kazimi, 2021). Müəllifin fikrincə, bu klassik model oxucunu müasir informasiya istehlakçısından fərqləndirir, çünki hər istifadəçi və ya informasiya tələbatçısı oxucu səviyyəsinə yüksələ bilmir. Oxucu anlayışının bu konseptual çərçivəsi kitabxananın ictimai və mədəni rolunun müəyyənləşdirilməsində mühüm əhəmiyyət daşıyır (Bilovus, Mudrokha, Pavliuk, & Kazimi, 2020). Oxucunun əsas göstəriciləri arasında kitabı daimi olaraq mənimsəmə, şəxsi və professional inkişafına sərf etmə və sistemli bilik əldə etməyə maraq önə çıxır (Kazimi & Guliyeva, 2023). Oxucusuz kitabxanaların mövcudluğu isə milli faciə hesab olunur. Bu vəziyyətdən çıxış yolu valideynlərin övladlarını kitaba həvəsləndirməsi, müəllimlərin şagirdlərə əlavə oxu siyahıları təqdim etməsi və mütaliəni sistemli vərdiş halına gətirməsindən keçir. Bu yanaşma həm kitabxananın sosial rolunu möhkəmləndirir, həm də oxucu məmnuniyyətini artırır (Oqlu & Qurbanov, 2021). Oxucu məmnuniyyətinə təsir edən mühüm amillərdən biri də kitabxana mühitidir. Oxucular kitabxanada uzun müddət, bəzən 7–8 saatdan çox vaxt keçirirlər. Bu səbəbdən erqonomik şəraitin yaradılması vacibdir. Erqonomik mühit həm oxucunun rahatlığını təmin edir, həm də kitabxanaçıların peşə sağlamlığı və iş təhlükəsizliyi baxımından önəmli rol oynayır. Əks halda, kitabxanaçının iş prosesində yaranan narazılıqlar oxucuya ötürülərək haqlı məmnuniyyətsizlik yarada bilər (Firidun & Seyfəddin, 2020). Nəticə etibarilə, oxucu məmnuniyyətinin qiymətləndirilməsində kitabxananın qarşıya qoyduğu məqsədlər və vəzifələr nəzərə alınmalı, yalnız bu halda obyektiv mənzərə əldə oluna bilər.

Conclusion

Göründüyü kimi, oxucu məmnuniyyəti kitabxana xidmətlərinin keyfiyyətinin yaxşılaşdırılması üçün təşkilati mədəniyyətin əhəmiyyətini qiymətləndirməyi nəzərdə tutur. Bu, kitabxananın müsbət imicinin formalaşmasına, qüsursuz nüfuzun yaradılmasına və xidmət keyfiyyəti barədə müsbət rəyin yayılmasına xidmət edir. Kitabxanalar ənənəvi, rəqəmsal və ya hibrid modeldə fəaliyyət göstərməsindən asılı olmayaraq, insan cəmiyyətinin mötəbər informasiya mirasının qorunub saxlanmasında mühüm rol oynayır.

Xidmət proseslərində iştirak edən kitabxana mütəxəssislərinin işinin öyrənilməsi və qiymətləndirilməsi onların peşə imkanlarını, həmçinin kadr idarəetməsinin güclü və zəif tərəflərini müəyyən etməyə şərait yaradır (Agamirzaev & Kazimi, 2023). Bu baxımdan, kadrlarla bağlı kitabxanaçı fəaliyyətinin səmərəliliyi, işçilərin peşəyə bağlılıq səviyyəsi, xidmət mədəniyyətinin yüksəkliyi, əmək və peşə intizamı, işin səriştəli və keyfiyyətli icrası, idarəetmənin intizamı və keyfiyyəti, həmçinin əmək prosesinə nəzarətin vaxtaşırı monitorinqi xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. Müasir informasiya və kommunikasiya texnologiyalarının (İKT) sürətli inkişafı kitabxana xidmətlərinin mahiyyətini köklü şəkildə dəyişməkdədir. Əvvəllər oxucuların informasiya təminatı əsasən kitabxana binalarında, ənənəvi kataloqlar və çap olunmuş resurslar vasitəsilə həyata keçirilirdisə, indi bu funksiya daha çox məsafədən, rəqəmsal platformalar üzərindən icra olunur. Bu tendensiya, xüsusilə də tədqiqatçılar, alimlər və sahə mütəxəssisləri arasında özünü qabarıq şəkildə göstərir. Onların mürəkkəb informasiya sorğularına cavab vermək üçün kitabxana-informasiya xidmətlərinin yalnız sürətli deyil, eyni zamanda dəqiq, əhatəli və fərdiləşdirilmiş olması vacibdir. Cəmiyyətin iqtisadi, sosial və mədəni həyatına birbaşa təsir gücünə malik olan bu istifadəçi qruplarının məmnuniyyətinin təmin edilməsi ciddi maliyyə dəstəyi tələb edir. Universitet kitabxanaları bu maliyyəni öz daxili büdcələri hesabına qismən qarşılaya bilsə də, kütləvi kitabxanalarda, xüsusilə də uşaq kitabxanalarında bu dəstək dövlət və büdcə vəsaitləri hesabına həyata keçirilir. Bu isə oxucu məmnuniyyətinin müxtəlif kitabxana strukturlarının kateqoriyalarına uyğun olaraq fərqli modellərlə təmin olunmasını aktuallaşdırır. Başqa sözlə, ali məktəb kitabxanaları üçün elmi-tədqiqat yönümlü model tələb olunursa, kütləvi və uşaq kitabxanaları üçün daha çox maarifləndirici və sosial inteqrasiyaedici xidmət modeli vacibdir.

References

Agamirzaev, A. Ch., & Kazimi, P. F. (2023). Posledniy iz «mogikan» sovetskogo bibliotekovedeniya. (K 90-letiyu pamyati professora A. A. Khalafova). *Nauchnye i tekhnicheskie biblioteki*, (12), 124–134. (In Russian).

Alieva, A. (2020). Distance education information supply and modern problems. *Hileya*, 157 (6–9), 67–70.

Aliyeva, A. (2024). The formation of favorable information environment in libraries. *Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi*, 11(4), 2311–2319. <https://doi.org/10.46868/atdd.2024.707>

Aliyeva, A. S. (2019). Osnovnye napravleniya realizatsii distantsionnogo obrazovaniya v Azerbajjane. *Veles*, (6-1), 38–40. (In Russian).

Aliyeva, A. (2024). Organizatsiya virtual'nogo informatsionno-obrazovatel'nogo sredy v protsesse distantsionnogo obrazovaniya. *Grani: Nauchno-teoreticheskiy al'manakh*, 27(3), 162–167. (In Russian).

Bilovus, H., Mudrokha, V., Pavliuk, K., & Kazimi, P. (2020). Project and innovation activity of libraries. In *ITPM* (pp. 58–70).

Kazimi, P. F. (2013). *Informasiya mühəndisliyi (müasir kitabxana fəaliyyətində)*. Baku: BDU.

Kazimi, P. F. (2021). Conflict of relevance and reliability of information and the global network. *Trends in Humanities and Social Sciences*, 1(1), 1–2.

Kazimi, P. F. O. (2021, September). Global information network and conflicts of interest (Parties, interests and conflicts). In *2021 IEEE 16th International Conference on Computer Sciences and Information Technologies (CSIT)* (Vol. 2, pp. 453–456). IEEE.

Kazimi, P. F. O. (2021). The problem of reliability of information in the global network. *Journal of Practical Studies in Education*, 2(5), 32–34.

Kazimi, P. F., & Gurbanov, A. I. (2022). Today's factors of user satisfaction with library services and their quality. *Scientific and Technical Libraries*, (2), 109–122.

Kazimi, P. F. O., & Guliyeva, N. A. G. (2023). "Time" spent in youth's "global information space" (problems of satisfaction of reading or information need). *Procedia Computer Science*, 219, 720–723.

Kazimi, P. F. O., & Mahammadli, D. H. O. (2021). Modern directions in library services with use of digital space (Security issues of the regional and industry information service). *Technium Social Sciences Journal*, 25, 819.

Kazimi, P. F. O., & Qurbanov, A. (2021). Factors influencing reader satisfaction and quality of service in modern libraries. *South Asian Journal of Social Studies and Economics*, 11(3), 15–20.

Kazimi, P. F., & Seyfaddin, A. A. (2020). Information support and other problems of modern remote education. *Hileya: Scientific Bulletin/Gileya*, (157).

Kushzhanov, N. V., & Dashqin, M. (2019). The digital agenda of EAUE. *Vestnik NAN RK*, (2), 55–61. (In Russian).

Mustafayev, A., & Kazimi, P. (2023). Motivation and nature of choosing the teaching profession. *Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi*, 10(5), 1823–1830.

Gardashov, R., & Kazimi, P. (2023). University libraries as centers for scientific communications (According to the experience of higher educational institutions of the Republic of Azerbaijan). *Grani*, 26(1), 62–65. <https://doi.org/10.15421/172310>